

Verdensarvutredning i Lofoten

Orientering 03.03.11

Lokalt sekretariat v/Kjersti Isdal

Verdensarvutredning i Lofoten

Lofoten

- Lofoten består av seks øykommuner: Røst, Værøy, Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan.
- Ca 24 000 innbyggere. Viktigste næringer: fiskeri, reiseliv, landbruk

Kriterier

Unesco sine kriterier

- Unesco har definert **10 kriterier** for hva som er verdensarv.
- Et verdensarv-område skal oppfylle ett eller flere kriterier, som viser at området har natur- eller kulturforhold som er unike i **internasjonal** sammenheng.
- Lofoten kan oppfylle 4 kriterier, 2 på kultur og 2 på natur.

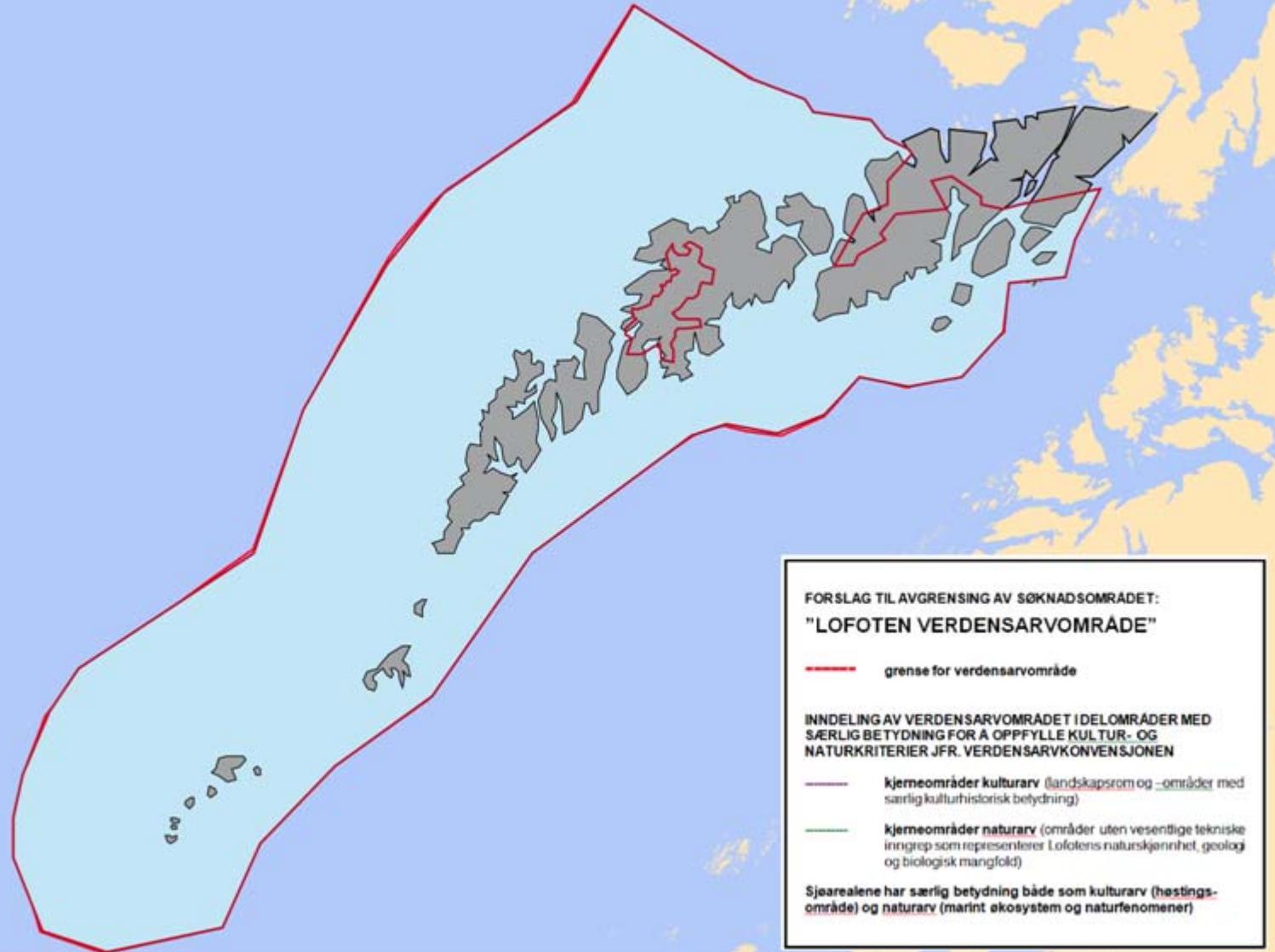
Lofoten som mixed site

Kombinasjon av natur- og kulturarv

- Kulturtradisjon
- Kulturlandskap
- Naturskjønnhet
- Biologisk mangfold
- De viktigste elementene i dette er **den storslåtte naturen**, kombinert med den tusenårige tradisjonen med produksjon og handel med **tørrfisk**.

Verdensarvområde skisse - Lofoten

Kulturverdiene i Lofoten

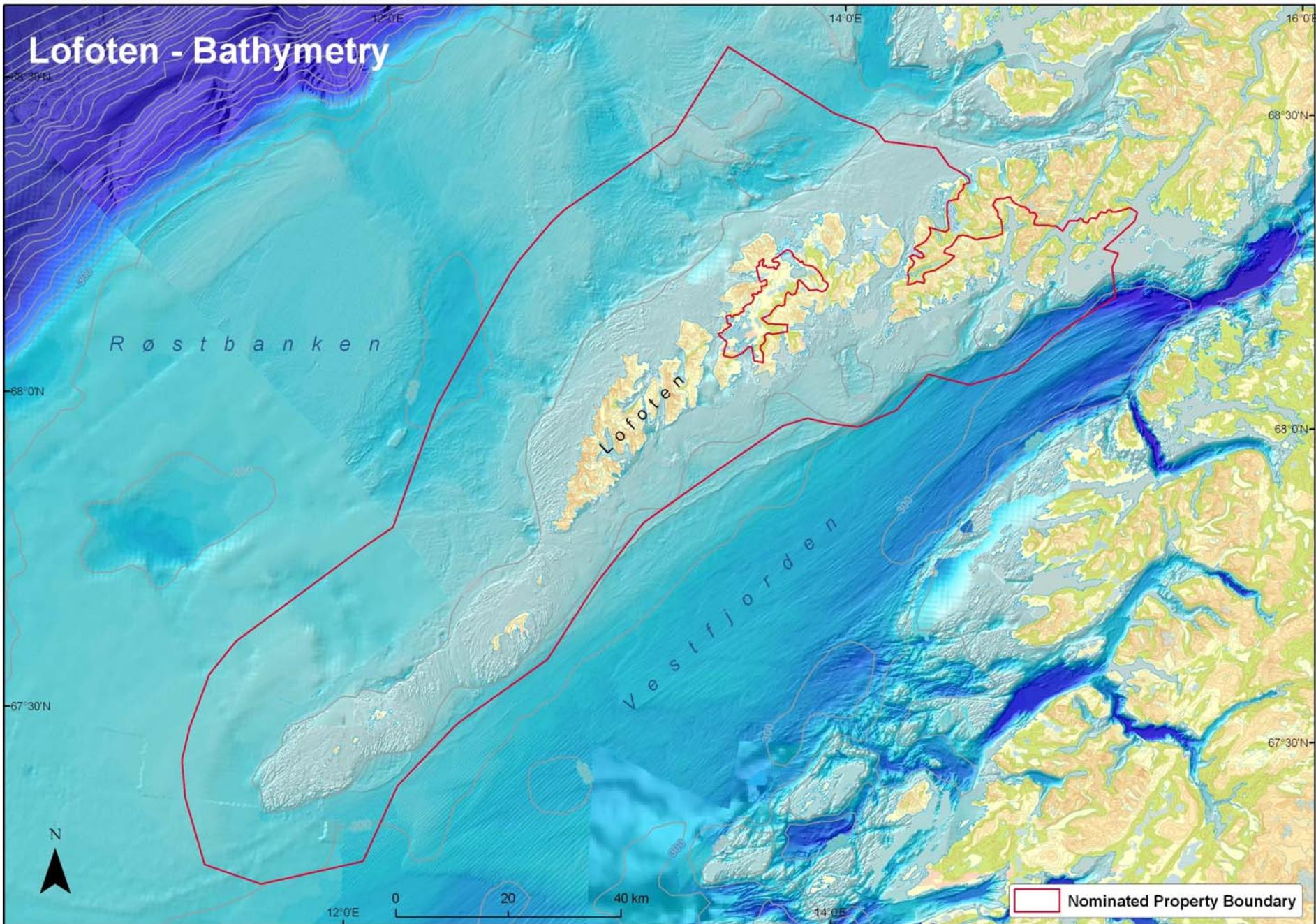
Kulturtradisjon-kriteriet (Unescos kriterie 3):

*”området skal være et unikt eller eksepsjonelt vitnesbyrd om en **kulturell tradisjon** eller sivilisasjon som er levende eller har forsvunnet”*

- Produksjon og eksport av **tørrfisk** som en uavbrutt 1000-årig tradisjon
- Betydningen av **skreifisket i Lofoten** - sett i et internasjonalt perspektiv (bosettingshistorie, kulturutvikling, norsk økonomi og eksport).
- Lofotens identitet som det beste området i verden for **tørrfiskproduksjon**

Forvaltning: sikre at Lofottfisket og tørrfiskproduksjon opprettholdes

Lofoten - Bathymetry

Kulturverdiene i Lofoten

Unescos kriterie 5 (kulturlandskaps-kriteriet):

"Området skal være et fremstående eksempel på en tradisjonell bosetting og arealbruk (land og hav) som er representativ for en kultur eller menneskets samspill med naturen, spesielt når det trues på grunn av irreversible endringer"

- Det særegne **kulturlandskapet** som skreifisket i Lofoten har skapt (eks: fiskevær, fiskerbondemilj  , tørkeplasser for fisk, fiskerihavner)
- Sammenhengen mellom skreifisket og bosetting kan leses i landskapet, og viser en **stor tidsdybde**. Fiskev  r  rene har vært og er i kontinuerlig utvikling.

Forvaltning: Ivareta et autentisk kulturlandskap.

Verdensarvområde skisse - Lofoten

- Fiskevær
- Fiskerbondelandskap
- Fiskerihavner
- Tørkeplasser for fisk

FORSLAG TIL AVGRENSENING AV SØKNADSOMRÅDET: "LOFOTEN VERDENSARVOMRÅDE"

— grense for verdensarvområde

INNDELING AV VERDENSARVOMRADET I DELOMRÅDER MED
SÆRLIG BETYDNING FOR Å OPPFYLLE KULTUR- OG
NATURKRITERIER JFR. VERDENSARVKONVENSJONEN

— kjerneområder kulturarv (landskapsrom og områder med
særlig kulturhistorisk betydning)

— kjerneområder naturarv (områder uten vesentlige tekniske
inngrep som representerer Lofotens naturskjønnhet, geolog
og biologisk mangfold)

Sjøarealene har særlig betydning både som kulturarv (hestings-
område) og naturarv (marint ekosystem og naturfenomener)

Naturverdiene i Lofoten

Unescos kriterie 7 (naturskjønnhets-kriteriet):

"Området skal inneholde superrelative naturfenomener eller områder med eksepsjonell naturskjønnhet eller estetisk betydning"

- Lofotens enestående naturskjønnhet!
- Naturfenomener som Lofotveggen og Moskstraumen
- Landskapskvalitetene som inspirasjonskilde for forfattere og kunstnere fra hele verden.

Forvaltning: Ivareta landskapets visuelle opplevelsesverdi.

Verdensarvområde skisse - Lofoten

- Lofotveggen
- Moskstraumen
- Krithvite strender
- Midnattsol
- Storskalalandskap

FORSLAG TIL AVGRENSENING AV SØKNADSOMRÅDET: "LOFOTEN VERDENSARVOMRÅDE"

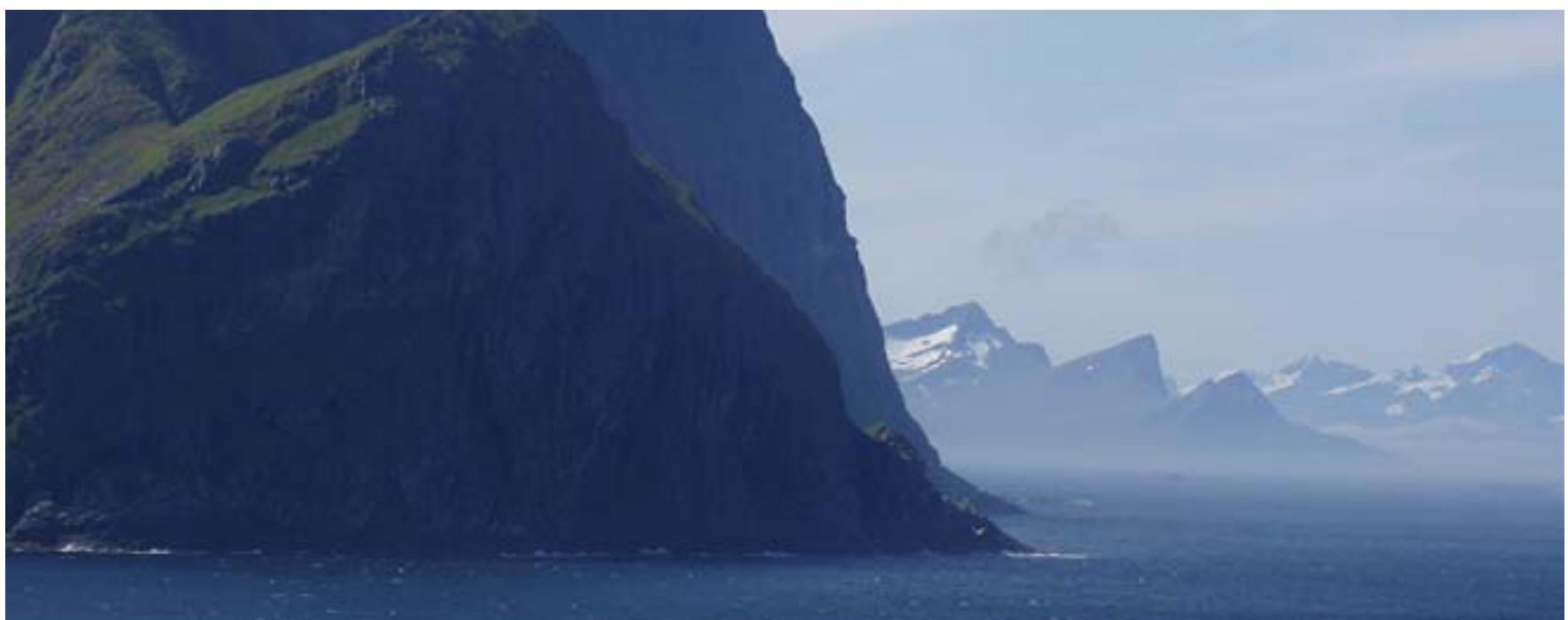
— grense for verdensarvområde

INNDELING AV VERDENSARVOMRADET I DELOMRÅDER MED
SÆRLIG BETYDNING FOR Å OPPFYLLE KULTUR- OG
NATURKRITERIER JFR. VERDENSARVKONVENSJONEN

— kjerneområder kulturarv (landskapsrom og —områder med
særlig kulturhistorisk betydning)

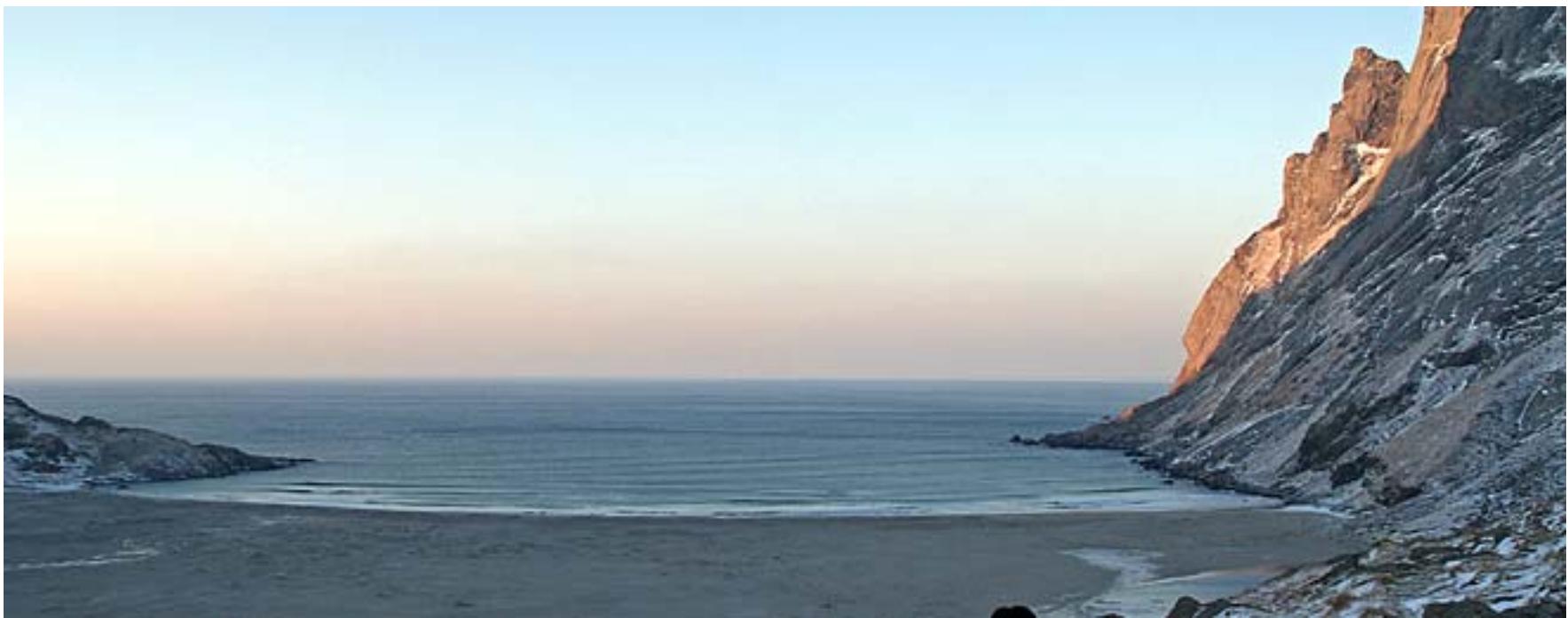
— kjerneområder naturarv (områder uten vesentlige tekniske
inngrep som representerer Lofotens naturskjønnhet, geologi
og biologisk mangfold)

Sjøarealene har særlig betydning både som kulturarv (hestings-
område) og naturarv (marint ekosystem og naturfenomener)

Naturverdiene i Lofoten

Unescos kriterie 9 (biodiversitets-kriteriet):

*Området skal være et fremstående eksempel som representerer betydningsfulle
pågående økologiske og biologiske prosesser.*

- Den unike kombinasjonen av ** kosystemer**.
- Rikdommen i marin biodiversitet (**den arktiske torskestammen**) og mangfoldet av **sjøfuglkolonier**
- Tilstedeværelsen av verdens største **kaldtvannskorallrev** (utenfor Røst).

Forvaltning: Ivareta den marine biodiversiteten.

Verdensarvområde skisse - Lofoten

- Fuglefjell
- Den arktiske torskestammen
- Kaldtvannskorallrev
- Strømmer
- Trekkfugler

FORSLAG TIL AVGRENSENING AV SØKNADSOMRÅDET: "LOFOTEN VERDENSARVOMRÅDE"

— grense for verdensarvområde

INNDELING AV VERDENSARVOMRADET I DELOMRÅDER MED
SÆRLIG BETYDNING FOR Å OPPFYLLE KULTUR- OG
NATURKRITERIER JFR. VERDENSARVKONVENSJONEN

— kjerneområder kulturarv (landskapsrom og —områder med
særlig kulturhistorisk betydning)

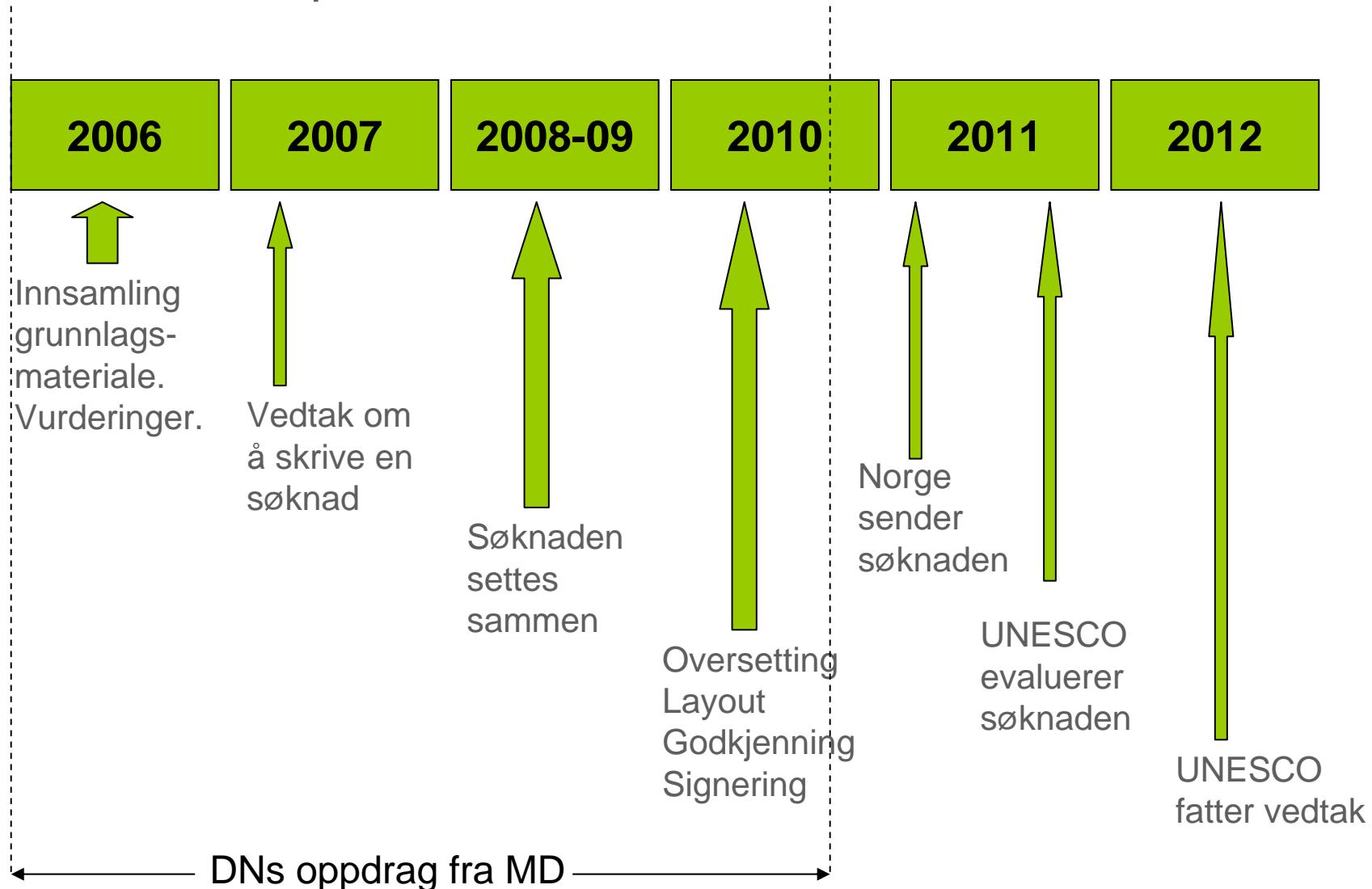
— kjerneområder naturarv (områder uten vesentlige tekniske
inngrep som representerer Lofotens naturskjønnhet, geologi
og biologisk mangfold)

Sjøarealene har særlig betydning både som kulturarv (hestings-
område) og naturarv (marint ekosystem og naturfenomener)

Hvor i prosessen var vi?

Verdensarv gir muligheter

Hva kan en verdensarvstatus bety for Lofoten?

- Økt fokus på fremtiden for **kystfiskeriene**, Lofotfisket og tørrfiskproduksjon.
- Flere **kompetansearbeidsplasser** knyttet til natur- og kulturverdiene.
- **Matproduksjon** og **merkevarebygging**

Verdensarv gir muligheter

Hva kan en verdensarvstatus bety for Lofoten?

- En eksklusiv internasjonal **status**, og et ekstra kvalitetsstempel til området.
- Økt **stolthet** over egen natur og kultur, sterkere **identitet, attraktivitet**.
- **Økonomiske midler** over statsbudsjettet til forvaltning av verdensarvområder

Verdensarv og reiseliv

Lofoten - en kjent destinasjon

- Utfordring å bevare natur- og kulturarven, slik at opplevelsesverdien opprettholdes
- Unngå å bli for "turistifisert" og miste autensiteten/ ekthet. Feks: når opphører et sted å være fiskevær?
- Masterplan for reiselivet - utvikling av **bærekraftig turisme**

Forvaltning av en verdensarvstatus

Lokal forvaltning - verdivalg

- Kommunene må foreta **lokale verdivalg** innen fremtidig areal- og ressursbruk.
- Vi må unngå en utvikling som ødelegger de fantastiske natur- og kulturverdiene og vi må vise hvordan vi vil ta vare på arven.
- Det er Norge som søker og det forplikter **alle forvaltningsnivåer** (fra nasjonalt til lokalt nivå) å holde ved like kvalitetene dersom det innskrives.

Det er erfaringene med akkurat dette som kanskje er det mest "attraktive"...

Forvaltning av en verdensarvstatus

Beste praksis av gjeldende lovverk

- Unesco forutsetter at statsparten (Norge) benytter det beste tilgjengelige nasjonale lovverket for arealforvaltning av områder som nomineres.
- **Naturvernloven** er det riktige virkemidlet for å sikre naturverdier
- **Kulturminneloven** for tilsvarende kulturminneverdier
- **Plan- og bygningsloven** for verdier knyttet til øvrig areal.

Forvaltning av en Verdensarvstatus

Lokal forvaltning etter PBL

- En god forvaltning av **Plan- og bygningsloven** er det viktigste måten for å ta vare på natur- og kulturarven i Lofoten, fordi vi snakker om innskriving av et **aktivt og levende kulturlandskap**.
- Å fryse nå-situasjonen er ikke et mål eller realistisk. Det skal være rom for en bærekraftig vekst og næringsutvikling.
- Kommunenes **arealplaner** blir et viktig verktøy å styre etter.

Verdensarv og olje

Er sameksistens mulig?

- Prosesen satt på vent pga usikkerhet omkring oljeutvinning utenfor Lofoten
- Konklusjonene av "Helhetlig forvaltningsplan av det marine miljø i Barentshavet/ Lofoten" blir viktige
- Visuell og miljømessig forurensning
- Oljeutvinning - en trussel mot den arktiske torskestammen? (og Lofotfisket...?)
- Kan oljeutvinning kan la seg kombinere inntil et verdensarvområde?

Informasjon

Webside

- www.verdensarvlofoten.no

Lofoten
VERDENSARV

forside verdensarv Lofoten bilder aktuelt

Lofoten - et eventyr i havet
Med sin rike natur og tusenårlige fiskeritradisjon er Lofoten nå under utredning for nominering til Unescos liste over verdens kultur- og naturarv. En verdensarvstatus henger svært høyt, og denne websiden vil følge prosessen frem mot målet.

foto: Trym Ivar Bergsma | design: Kjersti Isdal | produksjon: Eilert Sundt Systemdesign

Takk for oppmerksomheten!